

Що таке сім'я?

Як ви справилися із завданням?

Про що ви написали мешканцям далекої планети?

Обговорюємо

«У Спарти, після того, як хлопчикам виповнювалося 7 років, правитель держави забирає їх у батьків і передавав на виховання до військових загонів. Тут вони проводили увесь час, призначаючись грата та діяти один поряд з одним... Батьки не брали участі у подальшому вихованні своїх синів...»

(Стародавня Спарта, за Плутархом.
Хрестоматія з історії стародавнього світу, М. — 1987)

**Запитання Яке ваше ставлення до такої традиції?
Хто, на вашу думку, повинен виховувати дітей?
Де повинна зростати кожна дитина?
Свої відповіді обґрунтуйте.**

Що каже право

Із «Сімейного кодексу України»

Стаття 4. Право особи на сім'ю.

Кожна особа має право на проживання в сім'ї.

Стаття 5. Державна охорона сім'ї.

Держава забезпечує пріоритет сімейного виховання дитини.

Із «Конвенції про права дитини»

Стаття 9. Держави повинні забезпечити такі умови, щоб дитина не розлучалася з своїми батьками всупереч їх волі.

Прочитайте уважно текст

Завдання Уявіть, що в Стародавній Спарти були такі закони, з якими ви щойно ознайомилися. Як в нових умовах діяв би правитель?

Обговорюємо

Петро

«Наша сім'я не дуже велика. До її складу входять тато, мама, я та сестра Олена. Олена — моя старша сестра. Вона навчається у Київському університеті. У нас з нею гарні стосунки. Мама її називає хлопчісъком. Чому? Олена має коротку стрижку, носить джинси, полюбляє грати в футбол, дивиться бокс. Вона в курсі всіх моїх справ. Я з великим нетерпінням чекаю її приїзду на вихідні і ще жодного разу не пожалував, що не маю старшого брата. Мій старший брат — це сестра Олена».

Ольга

«За сучасними мірками, наша сім'я дуже маленька. До її складу входить мама і бабуся. Тата я не маю. Так вже склалося. Він залишив нас. Де він зараз, я не знаю. Але дуже часто мені так його не вистачає. Я ж бачу, як важко мамі. Все на ній. Бабуся старенька, немічна. ЇЇ потрібна допомога. Я ще не виросла. Зі мною також багато мороки. Хоча я зі всіх сил намагаюся не розчаровувати свою маму: прибираю в квартирі, мию посуд, допомагаю бабусі, ходжу в крамницю, доглядаю за Мурчиком. Мурчик — це наш кіт. Він також є членом нашої сім'ї, хоча він і не людина».

Коли я виросту, я обов'язково матиму велику сім'ю. Важко, коли в сім'ї лише одні жінки».

Сергій

«Я навіть не знаю, чи я маю сім'ю. Сім'я — це коли нас багато. Вже другий рік я живу з дідом Миколою. Мої батьки поїхали на заробітки в Італію. Спочатку вони телефонували і передавали гроші. Нам з дідом було класно. У нього — своє життя, а у мене — своє. Грошей вистачало. Але з часом ситуація змінилася. Квартиру ми занедбали.

Вона перетворилася в склад мотлоху, ставала все більш непривабливою для проживання. Мій шкільний товариш Мишко якось запитав мене: «І як ти в цьому безладі живеш?». Якось живу.

Майже рік тому батьки перестали телефонувати і надсилали гроши. Єдиним засобом для життя стала дідова пенсія. Вона мала, і на неї не розжененіся. Дід став сварливим. Все дорікає матері з батьком, що мене «посадили» йому на шию. Ми намагалися через знайомих розшукати батьків. Пошук успіху не дав. Я так і продовжує жити з дідом. Навіть не знаю, чи можна це назвати сім'єю».

Марина

«Коли мене раніше запитували про сім'ю, я ніяковіла і опускала очі. Мені чомусь було соромно, що я маю таку велику сім'ю. Уявляєте, нас аж дев'ятеро! Окрім тата і мами, я ще маю старших братів і сестер: Катруся, Петрика, Оленку, Івасика — та молодших: Романа і Степана. Люди дивуються, що у нас така велика сім'я. Навіть співчують нам. Я так і не можу зрозуміти, чому.

У нашій сім'ї кожен за щось відповідає. Катруся з Оленкою — старші. Вони допомагають мамі у приготуванні їжі, прибирають квартири, пошищти одягу. Петрик та Івасик — татові помічники. На їхніх плечах господарські справи. Ми маємо господарство, з якого й живемо. Я доглядаю за Романом і Степаном. Вони близнята, ще малі, і за ними, як каже мама, потрібне око та око. Я їх дуже люблю. Вони такі кумедні. Та їх всі люблять. Врешті, я й не можу сказати, щоб у нашій сім'ї хтось когось не любив».

Петро

«Моя сім'я дуже велика. У мене десятки братів і сестер. Стільки ж мам, татусів, бабусь, дідусів. Ви скажете, що такого не може бути. Може, бо я живу в інтернаті. Багато хто із нас своїх батьків не знає, або не хоче про них згадувати. Так вже склалося. Найважливішим є те, що я тут знайшов свою домівку, що тут мене люблять і поважають. Іноді в газетах і телепередачах я зустрічаюся із фактами про те, що не в усіх інтернатах діти живуть добре. Мені навіть не віриться, що таке може бути.»

- Запитання**
- Чи можна стверджувати, що автори вищеперелічених уривків живуть в сім'ї?
Обґрунтуйте свою відповідь.
  - Як ви вважаєте, хто із згаданих підлітків є щасливим, а хто ні? Чому?

Що каже право

- Завдання** Прочитайте визначення сім'ї, що подано в законі. Що, з вашої точки зору, є основним у цій статті Закону?

Із «Сімейного кодексу України»

Стаття 3. Сім'я.

- Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

Працюємо в групах

Доберіть кілька слів, що характеризують стосунки у сім'ї, зв'язки між членами родини. Наприклад, взаємодопомога, дружба, турбота та ін. Запишіть їх у свої зошити. Об'єднайтесь у групи та порівняйте записи. Підкресліть ті, що є спільними.

Нехай кожна група зачитає спільні характеристики чи риси сім'ї. Запишіть спільне для всього класу на окремому аркуші. Придумайте власне визначення сім'ї і занотуйте його у свій зошит: «Наш клас вважає, що сім'я — це...»

Що каже право

Із «Сімейного кодексу України»

Стаття 55. Обов'язок подружжя — турбуватися про сім'ю.

- Дружина та чоловік зобов'язані спільно піклуватися про побудову сімейних відносин між собою та іншими членами сім'ї на почуттях взаємної любові, поваги, дружби, взаємодопомоги.
- Чоловік зобов'язаний утверджувати в сім'ї повагу до матері. Дружина зобов'язана утверджувати в сім'ї повагу до батька.
- Дружина та чоловік відповідальні один перед одним, перед іншими членами сім'ї за свою поведінку в ній.
- Дружина та чоловік зобов'язані спільно дбати про матеріальне забезпечення сім'ї.

Завдання У житті людина вирішує багато проблем. Розв'язувати їх одному буває важко. Найбільш природнім середовищем, де людина почуває себе захищено та комфортно, є сім'я. Що, на вашу думку, слід робити, щоб сім'я була дружньою, а її члени почували себе комфортно?

Домашнє завдання Напишіть власний порадник, починаючи зі слів:

«Щоб сім'я була щасливою, потрібно: _____

Наші враження

Що ж таке сім'я?

Як ви вважаєте, чи кожна людина повинна мати сім'ю?

Відповідь обґрунтуйте.

СЛОВНИК

Кодекс — (*від латинського codex — книга*) — закон, до якого входять статті, що регулюють відносини певної галузі. Наприклад, сімейний кодекс — регулює відносини сім'ї; земельний кодекс — регулює відносини всіх тих, хто володіє, розпоряджається, користується землею тощо. Статті будь-якого кодексу розташовані у суворій логічній послідовності. Кожна із них має велике значення.

Сімейний кодекс України — систематизований законодавчий акт (документ), що регулює сімейні відносини в Україні. Новий кодекс вступив в дію з 1 січня 2003 року.